

Nr. 28 - 10. juli 1968

**Vi
M
om**

Kr.
2.-

Foto: Bublitz

**Måneferden
dømt på
forhånd?**

**Han trener
VI MENN -
løsernes hest**

**Landgang i
Kristiansund**

Bil og motor

Morsomt gløtt fra den gamle Vågen.

V I G Å R I L A N D I

Poljkkrome Kristiansund

■ Kristiansund er ikke som andre byer. Byen har farver og humør. Den har bakker og berg og Martin Forbord og Fosnakkall'n. Dessuten har byen syv fotballklubber, fylkets eneste pol og en del av landets søteste piker, bare for å nevne noe . . . Og snart kan flyene lande – midt i byen!

Kristiansund, en forsommerdag. Maken til farvegled by! Husene er gnistrende røde og grønne og gule og blå. De er bygget oppetter knauser og hamrer. De har små plener med syrtner og stornorsblomster. Hvite benker til å sitte på om søndagene og flaggstenger. Og alle gatene er gullende rene og går alltid oppover eller nedoverbakke – kanskje det er derfor pikene i Kristiansund har så pene ben?

Det regner ofte og blåser nesten bestendig sydvest. Gamle kristiansundere har vent seg til en under-

**Utsendt
medarbeider:
Jan E. Fiksdal**

lig foroverbøyd stilling å gå i, som om de har maveknip.

Men de er friske folk. Det er bare ålesunderne som våger å være store i kjeften overfor kristiansunderne. Det skjer som regel i forbindelse med fotballkamper byene imellom. Men da har de også ofte fått juling.

Ålesunderne har dessuten alltid vært misunnelige fordi den så mye mindre Kristiansund har brennevinsutsalg, mens de selv ikke har. Derfor holder de seg for gode til å handle der, men henter polyvarene sine fra Bergen, når de ikke brenner selv. Dette har kristiansunderne ikke noe imot.

Ålesunderne har forresten alltid

vært noen hunder etter de pene Kristiansunds-pikene og forsøker å lokke dem til seg under alle slags påskudd. Mannfolkene i Kristiansund har for så vidt ikke så mye imot det heller, ettersom byen har mer enn nok av pene piker likevel.

Det har forekommet spredte tilløp til kjettbruk fra moldenserne også. Mest i forbindelse med striden om flyplassen. Men ettersom Kristiansund nå har gått av med seileren, blir det vel slutt på det også.

Fosnakkall'ns viderverdigheter
Kristiansunderne er uhyre stolte av

byen sin. Det kommer av at de ikke har hatt den så lenge.

Folk som husker Kristiansund som den var før den ble bombet i skykker av tyskerne, sier at den gamle byen var både vakrere og triveligere.

Men sånt sier man jo bestandig.

Det er mange av dem som står bak styre og stell som mener at bombingen i 1940 kom som en effektiv løsning på saneringsproblemet. Men den slags sier man ikke høyt.

Byens dårlige samvitthet heter Fosnakkall'n.

Selv sier han at han er både bakstrøversk og kveulranatisk, men ham om det.

Fosnakkall'n sitter nede ved sundbåtskuret og småtjefter på alt og alling i sin alminnelighet.

Det er denne sydvesten som ikke vil gi seg. Så gjika, som river og sliter i bena så det er så vidt han klarer å stavre seg ned til kaia om dagen.

Flyplassen gjør ikke saken bedre.

— Det hadde bettenda vært bedre med skikkelige fastlandsforbindelser! sier Fosnakkall'n og dunker knorrekjøppen sin sint i kalkanten.

Det har han forresten skrevet og sagt ifra utallige ganger både i Tidens Krav og Budstikka.

Det er for mange politiske partier og religiøse sekter i byen, det er feilen.

— Men æ pisse 'kje nån oppætte ryggen, næi sier han.

Fosnakkall'n kan ellers mer enn sitt faderår. Han har lest både Kalevalla og Iliaden og kjenner Kristiansunds historie vel så godt som både klokker og prest. Selv om han har jobbet på brygga i enogførti år og er fra Smøla.

Om Martin Forbord på hollen

Navnet Fosnakkall'n er nærmest for et hedersnavn å regne.

Han har fått det etter bortimot en menneskealder å ha kavet og balert, skrevet illisinte artikler i avisene og diskutert, for at byen skal hete Fosn.

Det var Folskn eller Fosen eller Lille-Fosen — stedet het før den hersens Christian den sjette i 1742 søkte nødhavn her og gjorde det om til kjøpstad.

Fosnakulturen stammer dessuten helt tilbake til steinalderen, så navnet skulle ha sin historiske berettigelse.

Fosnakkall'n har ellers fullt opp å gjøre med å få sving på det nyoppførte museet i byen. Her er han vaktmann og vandrer lykkelig om mellom sine støvete antikviteter.

Fosnakkall'n er byens dårlige samvitthet.

Nest best kjente mann i Kristiansund er Martin Forbord, som selger fisk i hollen.

Helisa hans er ikke lenger hva den var. Men gløden har han, Fosnakkall'n.

Den nest best kjente mann i Kristiansund heter Martin Forbord og selger fisk i hallen.

Han hverken skriver i avisene eller er medlem av sognerådet, men han kan fortelle historier som er så gode at jeg ikke kan skrive dem.

Konene i Kristiansund har kjøpt fisk hos Forbord i bortimot førti år. Så får de seg iblant en liten frekk brenne og lange og torsk i gamle Romsdalsposter eller Tidens Krav.

Forbord er ikke akkurat det man kan kalle pen, men han er temmelig sjelden.

Selv sier han at når hans hode i dag ikke står på en stake i Ny Guinea, så skyldes det bare at han kunne fortelle gode historier.

Dette med Ny Guinea skjedd for et par år siden, da han lot fisk være fisk og dro på jordomseling.

Mange undrer seg hvordan han fikk råd til det. Men han selger nye fisk.

Når Forbord ikke er blitt gift, skyldes det ikke at han ikke har hatt tiangs.

Det har bare vært så altfor mange å velge mellom.

— ÆD ha da bedåra mange bonjenta, sjo! sier han.

Men best liker han dem i Spania. Forbord synes ikke at Kristiansund

er hva den har vært lenger. Byen har mistet sjarmen. Det er ikke hunder i folk lenger.

Det er ikke så bra med styre og stell heller. — De ser for smått på det som stort er, og for stort på det som lite er, sier han.

For mange religiøse sekter. For ikke å snakke om fotballklubber. I gamle dager var det rett som det var en frisk feide med ålesunderne, både på og utenfor banen. I dag har byen syv fotballklubber, som alle er mest opplat med å slåss innbyrdes.

Sier Martin Forbord i fiskehallen.

Kristiansunderne er medgjørilige

Kristiansund har en ny, fin ordforer som heter Asbjørn Jordal. Han er bare fem og trede. Han har knapt stilet et halvt år i stolen, og er for så vidt rene hånsungen i kommunepolitisk landsmølestokk.

Dessuten er han journalist i Tidens Krav. Han er dermed i den minnelseverdige stilling at han kan være utsendt medarbeider til egne bystyremøter, og byen skulle være sikret en hurtig og riktig informasjon om hva han og de øvrige folkevalgte bedriver.

Kristiansunderne er medgjørilige mennesker, det er stor prinsipiell enighet om de fleste politiske avgjørelser.

For eksempel har det aldri vært så mye som en pift i protest mot at Kristiansund skulle ha flyplassen. På

tross av at alle visste at moldenserne ville ha den også.

Side om side har de folkevalgte kvinner og menn kjempet for den i ti samfulle år.

Og flyplassen er blitt deres.

— Det har vært en lang og bitter kamp, sier ordføreren Jordal.

— Vi har kjempet med de til enhver tid rådende vapen — gode og dårlige.

Jeg er glad det er fornuften som har seiret.

Polet er den beste butikken

Det har for så vidt vært en takknemlig oppgave å sitte med styre og stell i Kristiansund de siste tyve årene.

Oppgavene har vært av en slik art at det ikke har vært så svært mye å være uenige om:

Under krigen ble byen så å si utslttet av de tyske bombene. 803 hus ble totalskadet, nærmere 8000 mennesker ble husville.

Ettersom var det ikke annet å gjøre enn å hve seg i selene og begynte å bygge byen opp igjen.

Bare i løpet av de første fem årene ble det reist 112 nye hus. Det ble ikke tid til så mange protestropene hverken fra høyre eller venstre side av salen.

Og kristiansunderne fortsetter å bygge.

Tre fjerdedeler av innbyggerne bor i dag i nye røde, gule, grønne og blå hus.

Men det er langt fra nok. Det er nødvendig med minst 150—200 leiligheter pr. år i lang, lang tid fremover.

Hvordan byen har hatt råd til det? Det har den da heller ikke hatt.

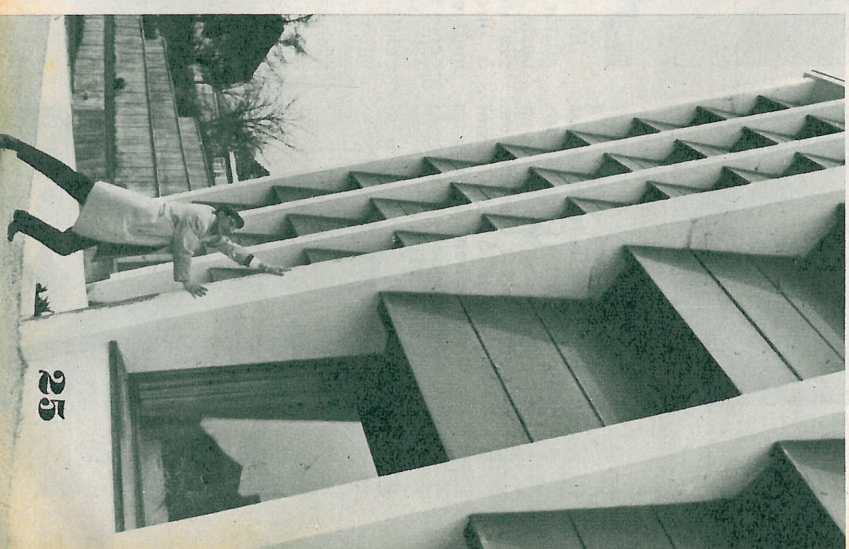
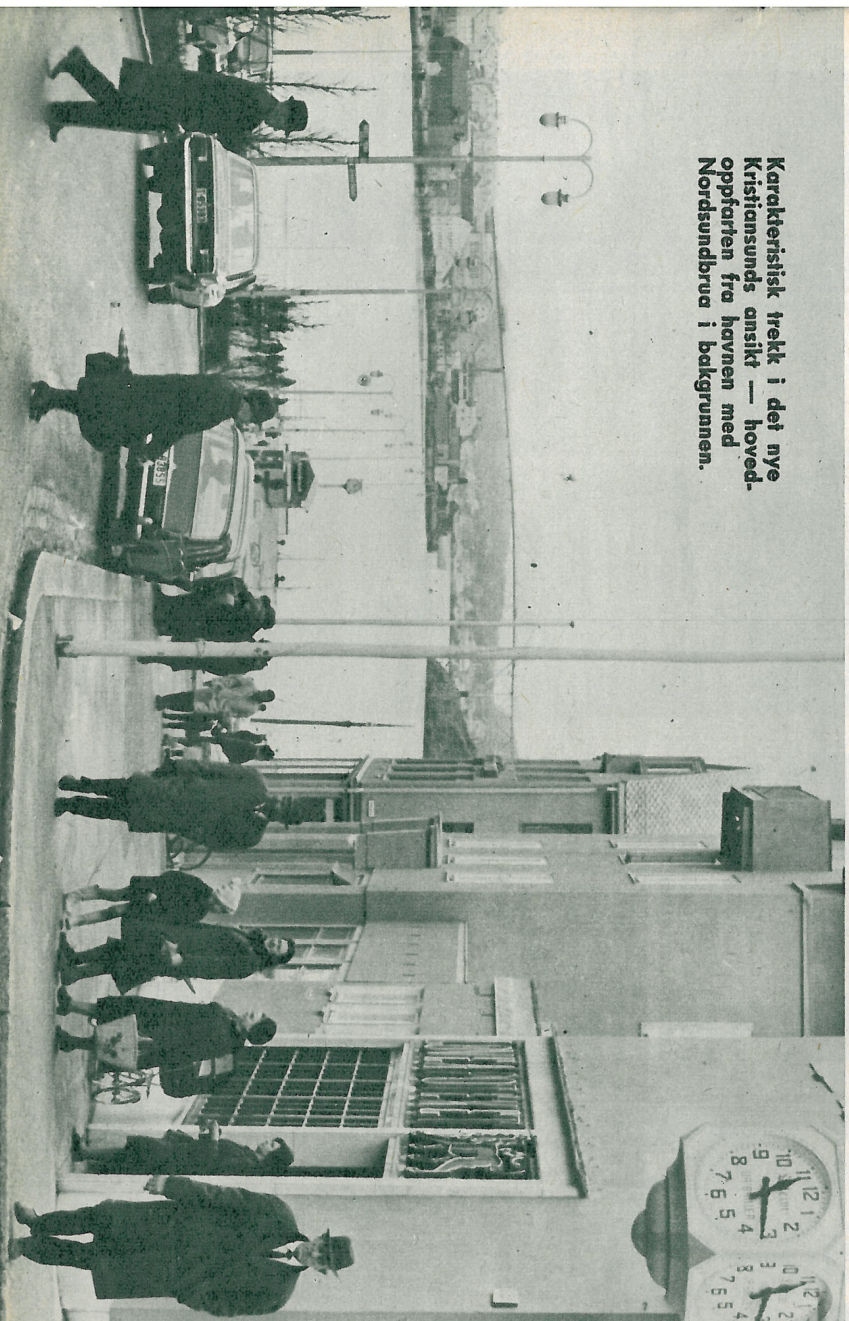
Større industribedrifter av betydning som kan spytte i kassen fins ikke. Det har vært å klare seg på inntektskatten. Og selv om det skal være visst at den er stor nok for hver enkelt, er det likevel ikke nok til å bygge en hel by for.

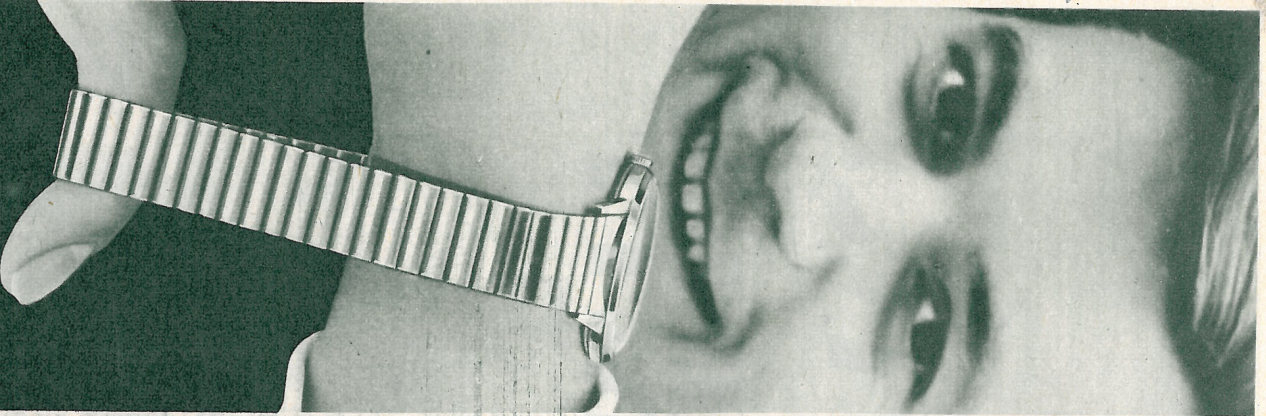
Det er Polet som sannsynligvis er den beste butikken Kristiansund har. Det eneste brennevinutsalgstet i hele det store fylket, og en av de viktigste grunnene til at folk fra distriktene kommer på bytur.

En årsonsetning på 13—14 millioner kroner skulle bekræfte at ingen ting er så galt at det ikke er godt for noe.

Og at nordmøringene ikke er så (Fort's side 48.)

Karakteristisk trekk i det nye Kristiansunds ansikt — hovedopparien fra havnen med Nordstrandbrua i bakgrunnen.

Unn Dem en elastisk Rowi urlenke - lettvinnt å ta av og på praktisk og grei!

Lenken er solid, elegant, tåler vann, og passer til alle ur. Rowi byr på et stort utvalg av disse elastiske urlenkene i gull, valsegull-doublé og edelstål.

Elasto-Fixo

Fixo-Flex

Merke-urlenker

PROZHEIM

HVA SIER NORSK LOV

VED HØYESTERETTSADVOKAT TORE ENGELSCHJØN

Hvem er far til barn født i ekteskap?

Noen venner satt og diskuterte farskapspørsmalet til barn født av gifte foreldre, hvor det var klart at hustruen

på den tid barnet ble konspirt, hadde vært sammen med en eller flere andre menn.

Holm: Ektemannen regnes likevel som far til barnet inntil det motsatte er 100 % bevist.

Lie: Jeg tror nå regelen er midlere mot ektemannen. Han blir fri farskapskapet om det *med veignes* med at en annen enn han er faren.

As: Men dette er da fortreidelig. Et barn født av gifte foreldre, tror jeg ikke det er adgang til å føre bevis for at en annen er faren. Hva annet skulle det tjene til enn å stemple den uskyldige lille som et «korebarn». Den slags kan rettsordene ikke tolerere!

Bare én av de tre har funnet den riktige jus når det er bevist at moren (også) har vært sammen med andre (enn ektemannen).
Hvem er det?

«Høytidningene» er nå og da en viktig kilde til informasjon om norsk lov. Det er derfor viktig å holde seg oppdatert på de siste endringene i lovgivningen. Dette er en viktig opplysning for alle som har et forhold til norsk rett.

POLYKROME KRISTIANSDUND

(Forts. fra side 25.)

edruelige som mange vil ha det til. En skulle tro at selv avholdsfolket har grunn til å le hullsalig når de hører polpengene klinge i kommunekassen i Kristiansund.

Folk ventet armodstid

At Kristiansund mistet klippriskehegemoniet, var et stort tap. Men en hadde aldri ventet annet en faenskap fra Alesundskanten.

Kristiansund tok det riktignok kraftig igjen når det gjaldt fisketor-edling, — mer høyverdig mat som bl. a. filet. Velsmakende, dyprfyste varer som er gryteferdige.

I år mistet byen slida, og det var verre. Folk så for seg armodstid. Sosialtrygd og barnegråt. Katastrofe for næringslivet.

Det var ventet slid til en første-håndsverdi av 40—50 mill. kroner som skulle overprise distriktet. Så kom det bare på land noen få knipper. Ikke stort for 4—500 mennesker som ventet på arbeid.

Til manges overraskelse havnet ikke byen på sotteseng likevel.

Næringslivet hadde utviklet seg i gladelig reining. Byen var ikke så dødens sårbare lenger når det gjaldt svikt i slidefisken.

For få år siden hadde hele byen havnet på fattigkassen.

Nå holdt man hodet over vannet. Kristiansund har store konfeksjonsfabrikker, Goma fabrikker, kosmetikkindustri og betydelige plastbedrifter, som lager plastbåter av enhver art. En bra mekanisk industri, flere skipsverft, hvorav to bygger båter. En karosserifabrikk som gjør det godt.

— Selvfølgelig merker vi at slida ble borte, sier ordføreren. — Økonomen er ikke hva man kan kalle fet. Vi må kjøre med stramme tøyler i tiden fremover.

Men flyplassen har fått oss alle til å se lysere på situasjonen likevel.

Turistflommen øker og øker

En pen by som Kristiansund må

ha en hyggelig turiststjerf, og det har den.

Han heter Gunnar Stokke og blir iblant rent panegyrisk i sin lovprisning. Så har han heller ikke vært tyve år i reisebyrå for ingen ting.

— Turistflommen den øker og øker, sier han.

— I fjor steg den med åtte prosent for Kristiansund og Nordmøre. 74 000 overnattingsdøgn. Det er godt. Flyplassen som kommer på Kvernberget i 1970 vil bli det rene sesam, sesam for enda flere turister.

Stokke vil satse på norske turister. Utlendinger er vel og bra, men mange glemmer de norske, og det er feil.

Byens hovedantributter er naturen. Stokke legger likevel mer vekt på hva man kan gjøre i byen.

— Og hva kan man ikke gjøre i Kristiansund!

En tur til Grip for eksempel.

Fiskeværet en mlis vei ute i havet. Små, værslitte hus som klammer seg til svabergene, ørsmå haveflekker der hvor vindstormene ikke riktignok mer til, noen vindskjelve busker og trær.

Et lite bortsejnt og bortglemt sted hvor alle, unntatt handelsmannen og læreren lever av fiske.

Ikke gudsforslatt: her finner man en nærmere fem hundre år gammel vakker stavkirke, som både far og farfar og oldetar har trøstet seg til så lenge de kan minnes.

Og her er trivelige rorbuer, hvor besøkende kan koke fisken — som de kan være sikker på å få.

Men ta en tur med sundbåtan først. Som iler frem og tilbake mellom de tre øyene Kristiansund ligger på: Kirklundet med Gomalandet, Imlandet og Nordlandet.

De kan være både trangt og ukomfortable, men turen er nødvendig for ikke å gå aldeles i surr i hvor det egentlig er selve byen ligger.

Hva kan en ikke gjøre i Kristiansund!

Ja, og så kirken!

Selveste prikken over T'en og sluttreken i byens gjenreisning.

Et forunderlig arkitektonisk reiseverk som en alltid har på følelsen er i ferd med å falle i hodet på en.

Men inni er den virkelig pen. Hvorfor er den ikke åpen hele dagen. — Har Herren det for travelt nå på forsommeren?

Og så kan vi gå på St. Hanshaugen, hvor der er restaurant og utsikt langt ut over skjærgården og havet ut mot Grip.

Eller til vanndammen, hvor farge-sprakende påtugler spankulerer små-hummende omkring i forsommeren.

Selvfølgelig kan man fiske.

Turiststjerf Stokke er vill etter å fiske selv, og han jager gjerne alle og enhver ut på Klubbneet med stang og dubbe. Fisk får man visst også.

En liten tur inn i Vågen er heller ikke av veien. Fremdeles en del gammel bebbyggelse tilbake, småbåthavner, skipsverft og idyll.

Her ligger opplagsstasjonen til redningskøytene. De er kommet inn etter endt vintertukt på de forskjellige utpostene av norskysten.

Det er «Skomvær II» og «Torungen» og «Oskar Røbe» og «Fr. Langgård».

«Det er nå bare det vanlige...»

«Speideren» er nylig kommet fra Gryllefjorden og Andenes. Den skal på Sheiland i sommer, og får bare tid til den nødvendigeste overhalingen. Det blir ikke nye sommerferie på de karrene.

De sitter i messa og drikker kruttsterk kaffe.

Om det har vært en stri vinter?

Jo, han har vært stri. Nesten en eneste lang snøkåve og mye styggsjø, sier skipperen Hegge Vinje.

De er fra Vesterålen alle om bord i «Speideren». Bortmot et århundres fartstid til sammen.

Ordnaknapp, ikekille karer. De har ikke stort å fortelle om sitt.

— Så har det kanskje vært mange reidninger i vinter?

Skipper Vinje — etter flere slurker kaffe og med et litt forelegent smil:

— Det var nå bare det vanlige.

— Hva er det som er vanlig?

— Ja, vi ligg nå der ute og kryssa. Passer på.

— Det er vel kanskje litt mer å gjøre enn bare det?

— Å jo. Idlant. En og annen som ikke klarer seg. Propelskade og sånt. Ja, så hjelper vi dem da.

— Og dere har hjulpet noen i vintert?

— Å du vet.

— Var det alvorlig?

— Ja, litt, så.

— Hva var det som skjedde?

— En gang brast slepet for oss.

— Ja, så holdt vi på å miste han.

— Så...?

— Det var en kanonbåt. Det var nå litt vanskelig å få sleper om bord da. Det blåste en del.

— Hvordan gikk det?

— Så drev han på land for oss. På Andøya. Vi måtte gå helt opp i fjæra for å berge han.

— Hvordan klarde dere det?

— Vi holdt på å bli slengt på land selv.

— Men vi klarde det.

— Som sagt: Ordnaknapp karer.

De yngste tør opp utpå kvelden, når de slenger en tur oppom Grand Hotell.

Men det krever lang tids betenkingstid, og flere glass med Chinoano, før de drister seg ut på dansegulvet. Og når de endelig har manøvert seg utpå, fører de kristiansundsjentene som om de skulle vært skuter i nød, og som de skal redde.

Noe kristiansundspikene ikke synes å ha noe imot. ■